



فضیلت ماه شعبان از منظر احادیث و روایات

شعبان ماه شریفی است و آن ماه من است، حاملان عرش آن را بزرگ می‌شمارند و حق آن را می‌شناسند، آن ماهی است که در آن همچون ماه رمضان، روزی بندگان زیاد می‌شود.

رسول خدا محمد مصطفی (ص) می‌فرماید: شعبان ماه شریفی است و آن ماه من است، حاملان عرش آن را بزرگ می‌شمارند و حق آن را می‌شناسند، آن ماهی است که در آن همچون ماه رمضان، روزی بندگان زیاد می‌شود.

حجت الاسلام سید حسن هاشمی جزی، مدیرگروه اخلاق مرکز ملی پاسخگویی به سؤالات دینی به مناسبت فرا رسیدن ماه شعبان ماه پیامبر خدا (ص) و ماه آماده شدن برای میهمانی خدا یادداشتی نوشته که در پی می‌آید:

فضیلت ماه شعبان

شعبان ماه بسیار شریفی است و به حضرت سید انبیاء صَلَّی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم است و آن حضرت این ماه را روزه می‌گرفت و به ماه رمضان وصل می‌کرد و می‌فرمود: شعبان، ماه من است هر که یک روز از ماه مرا روزه بگیرد، بهشت برای او واجب می‌شود و از حضرت صادق علیه السلام روایت شده است که چون ماه شعبان فرا می‌رسد، امام زین العابدین علیه السلام اصحاب خود را جمع می‌کرد و می‌فرمود، ای اصحاب من می‌دانید این چه ماهی است؟ این ماه شعبان است.

حضرت رسول صلی الله علیه و آله می‌فرمود: شعبان ماه من است، پس در این ماه برای جلب محبت پیغمبر خود و برای تقرب به سوی پروردگار خود روزه بدارید، به حق آن خدایی که جان علی بن الحسین به دست قدرت اوست، سوگند یاد می‌کنم که از پدرم حسین بن علی علیهما السلام شنیدم که فرمود، شنیدم از امیرالمؤمنین علیه السلام که هر که روزه بگیرد در ماه شعبان، برای جلب محبت پیغمبر خدا و تقرب به سوی خدا؛ خداوند او را دوست می‌دارد و در روز قیامت کرامت خود را نصیب او می‌گرداند و بهشت را برای او واجب می‌کند

سپس امام صادق علیه السلام چنین گفت: امیرالمؤمنین علیه السلام می‌فرمود: از هنگامی که شنیدم منادی رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم در ماه شعبان ندا داد، روزه شعبان از من فوت نشد و تا زمانی که زنده هستم، به خواست خداوند از من فوت نخواهد شد.

بنا بر آنچه در شماری از متون روایی وارد شده، پیامبر اکرم (ص) در یکی از سال‌ها، به هنگام آغاز این ماه خطبه‌ای خواندند و مردم را نسبت به شرافت این ماه آگاه فرمودند.

در بحارالانوار قسمت‌هایی از این خطبه چنین آمده است: شعبان ماه شریفی است و آن ماه من است، حاملان عرش آن را بزرگ می‌شمارند و حق آن را می‌شناسند، آن ماهی است که در آن همچون ماه رمضان، روزی بندگان زیاد می‌شود و در آن بهشت آذین بسته می‌شود و این ماه را شعبان نامیده‌اند، زیرا در آن ارزاق مومنان تقسیم می‌شود و آن ماهی است که عمل در آن چند برابر می‌شود و کار نیکو هفتاد برابر ثمره می‌دهد.

بنا بر آنچه در حدیثی دیگر که در وسایل الشیعه به آن اشاره شده، ماه شعبان، ماهی است که: «در هر پنجشنبه آن، آسمان‌ها زینت بسته می‌شود و فرشتگان به دعا می‌پردازند که پروردگارا! آن‌کس را که در این ایام روزه بدارد، ببخشای، و دعایش را اجابت فرمای. پس هر کس که در روز اول شعبان دو رکعت نماز گزارد و در هر رکعت آن یک مرتبه سوره حمد و یکصد مرتبه سوره توحید را بخواند و بعد از نماز نیز یکصد مرتبه صلوات بفرستد، خداوند تمامی حاجت‌های دینی و دنیایی او را اجابت می‌فرماید.

همچنین در حدیثی دیگر که در وسایل الشیعه، بحارالانوار و مصباح المتعجد اشاره شده در خصوص فضیلت ماه شعبان آمده است: «خداوند به ذات مقدس خود سوگند خورده است که هر کس را در این ماه به او پناه برده و از او درخواست کند، از رحمت خود محروم نکند.»

در فضیلت و اعمال ماه شعبان از امام جعفر صادق (ع) روایت است که چون ماه شعبان داخل می‌شد، حضرت امام زین العابدین (ع) اصحاب خود را جمع می‌کرد و می‌فرمود: ای گروه اصحاب من! می‌دانید این چه ماهی است، این ماه شعبان است و حضرت رسول (ص) می‌فرمود: شعبان ماه من است، پس در این ماه روزه بدارید، برای محبت پیغمبر خود و برای تقرب به سوی پروردگار خود، به حق آن خدایی که جان علی بن الحسین به دست قدرت اوست، سوگند یاد می‌کنم که از پدرم حسین بن علی (ع) شنیدم که فرمود شنیدم از امیرالمؤمنین (ع) که هر که شعبان را روزه دارد، برای محبت پیغمبر خدا و تقرب به سوی خدا، خدا او را دوست دارد و نزدیک گرداند او را به کرامت خود در روز قیامت و بهشت را برای او واجب گرداند.

اعمال ماه شعبان

اعمال مشترکه ماه شعبان آن چند امر است:

- هر روز هفتاد مرتبه بگوید: **أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ أَسْأَلُهُ التَّوْبَةَ**

- هر روز هفتاد مرتبه بگوید: **أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ** و در بعضی روایات **الْحَيُّ الْقَيُّومُ** پیش از **الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ** است و عمل به هر دو خوبست و از روایات مستفاد می‌شود که بهترین دعاها و ذکرها در این ماه استغفار است و هر که هر روز از این ماه هفتاد مرتبه استغفار کند مثل آن است که هفتاد هزار در ماه‌های دیگر استغفار کند.

- در این ماه تصدق کند، اگر چه به نصف دانه خرمایی باشد تا حق تعالی بدن او را بر آتش جهنم حرام گرداند، از حضرت صادق (ع) منقول است که از آن جناب سوال کردند از فضیلت روزه رجب فرمود: چرا غافلید از روزه شعبان، راوی عرض کرد: یابن رسول الله چه ثواب دارد کسی که یک روز از شعبان را روزه بدارد؟ فرمود: به خدا قسم! بهشت ثواب اوست، عرض کرد: یابن رسول الله بهترین اعمال در این ماه چیست؟ فرمود: تصدق و استغفار، هر که در ماه شعبان تصدق کند، حق تعالی آن را تربیت کند، همچنان که یکی از شما شتر بچه اش را تربیت می کند تا آنکه در روز قیامت به صاحبش برسد، در حالتی که به قدر کوه احد شده باشد.

- در تمام این ماه هزار بار بگوید: **لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَلَا نَعْبُدُ إِلَّا إِيَّاهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَ لَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ** که پاداش بسیار دارد، از جمله آن که عبادت هزار ساله در نامه عملش بنویسند.

- در هر پنجشنبه این ماه دو رکعت نماز کند، در هر رکعت بعد از حمد صد مرتبه توحید و بعد از سلام صد بار صلوات بفرستد تا حق تعالی هر حاجتی که دارد، برآورد، از امر دین و دنیای خود و روزه اش نیز فضیلت دارد و روایت شده که در هر روز پنجشنبه ماه شعبان آسمان ها را زینت می کنند، پس ملائکه عرض می کنند: خداوند! پیامرز روزه داران این روز را و دعای ایشان را مستجاب گردان، در خبر نبوی است که هر که روز دوشنبه و پنجشنبه شعبان را روزه دارد، حق تعالی بیست حاجت از حوائج دنیا و بیست حاجت از حاجت های آخرت او را برآورد.

- در این ماه صلوات بسیار فرستد.

- در هر روز از شعبان در وقت زوال و در شب نیمه آن صلوات مَرُویه از حضرت امام زین العابدین (ع) را بخواند.

- صدقه دادن در این ماه، اگر چه به اندازه نصف دانه خرمایی باشد، خوب است و خداوند بدن صدقه دهنده را بر آتش جهنم حرام می کند.

- از جمله اعمالی که در ماه شعبان به آن سفارش شده تمرین سکوت برای اندیشیدن در خویش است و آماده شدن برای بهره برداری بهتر از ماه رمضان.

- مناجات است و آن یکی از کارهایی که بزرگان و پیشوایان دین در این ماه انجام می دادند، مناجات با رب الارباب است، از جمله مناجات ها، مناجات معروف «شعبانیه» است که از امیرالمؤمنین و فرزندان او است که در ماه شعبان می خواندند و آن مناجاتی است که برای اهلش عزیز و گرامی است و برای خاطر آن به ماه شعبان مانوس می شوند، بلکه انتظار آن را می کشند و مشتاق آمدن ماه شعبان می شوند و در آن مناجات علوم سرشاری در کیفیت معامله بنده با خدای متعال است که در آن اظهار ادب در طریق معرفت حق و سؤال و دعا و استغفار نسبت به خدای خود بیان شده و استدلالات ظریف و لطیفی که سزاوار مقام عبودیت برای استحکام مقام امیدواری مناسب حال مناجات است، ذکر کرده و دلالت صریح و روشن در معنای قرب و لقای خداوند و دیدار او تنظیم شده است که به آن وسیله شباهت انسان ها و شکایات منکران و وحشت اهل شک و شبهه را برطرف کرده است.

رویدادهای ماه شعبان

مهمترین رویدادهای این ماه عبارتند از:

- دوم شعبان؛ آمدن حکم وجوب روزه ماه رمضان در سال دوم هجری
- سوم شعبان؛ ولادت امام حسین(ع)
- چهارم شعبان؛ ولادت حضرت عباس(ع)
- پنجم شعبان؛ ولادت امام سجاد(ع)
- یازده شعبان؛ ولادت حضرت علی اکبر(ع)
- پانزده شعبان؛ ولادت امام زمان(عج)

التماس دعا